

## Littérature hébraïque et générale

Conformément au programme de la réforme  
pour un apprentissage enrichissant

Pour nouveaux immigrants

en écoles religieuses

### Instructions au candidat

- א. Durée de l'examen : une heure et demie.
- ב. Structure du questionnaire et barème de notation :  
Ce questionnaire comporte deux parties.  
Première partie — Prose (conte des Sages [מעשה חכמים],  
nouvelle), drame et monodrame.  
(2 × 30) — 60 points  
Deuxième partie — Poésie (*piyout*, poésie médiévale,  
poésie hébraïque du 20<sup>ème</sup> siècle)  
(2 × 20) — 40 points  
Total — 100 points
- ג. Matériel auxiliaire autorisé :  
(1) Liste imprimée des oeuvres étudiées en classe.  
(2) Dictionnaire hébreu-langue étrangère /  
langue étrangère-hébreu, selon le choix du candidat.
- ד. Instructions supplémentaires :  
(1) Il est obligatoire de joindre au cahier d'examen  
la liste imprimée des oeuvres étudiées en classe.  
(2) N'illustrez pas plusieurs de vos réponses par  
des exemples tirés d'une même oeuvre.

Tout ce que vous voulez écrire en tant que brouillon (plans, calculs,  
etc...), doit être écrit dans votre cahier d'examen uniquement, sur des  
pages séparées. Indiquez "טיוטה" en haut de chaque page de brouillon.  
Écrire des notes de brouillon sur d'autres feuilles que celles du cahier  
d'examen, risque d'entraîner votre disqualification !

**Bonne chance!**

## ספרות עברית וכללית

על פי תכנית הרפורמה  
ללמידה משמעותית

לעולים חדשים

לבתי ספר דתיים

### הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:  
בשאלון זה שני פרקים.  
פרק ראשון — סיפורת (מעשה חכמים, סיפור קצר),  
דרמה ומונודרמה.  
(30×2) — 60 נקודות  
פרק שני — שירה (פיוט, שירת ימי הביניים,  
השירה העברית במאה ה-20)  
(20×2) — 40 נקודות  
סה"כ — 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש:  
(1) רשימה מודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.  
(2) מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי,  
לפי בחירת התלמיד.
- ד. הוראות מיוחדות:  
(1) חובה לצרף למחברת הבחינה את הרשימה  
המודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.  
(2) אין להדגים בתשובות שונות על פי אותה יצירה.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב  
בטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה). רשום "טייטה" בראש כל  
עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה  
עלול לגרום לפסילת הבחינה!

**בהצלחה!**

## Questions

### Première partie – Prose (conte des Sages [מעשה חכמים], nouvelle), drame et monodrame (60 points)

Répondez à deux questions parmi les questions 1 à 12 (30 points par question ; 60 points au total).

#### Conte des Sages [מעשה חכמים]

1. Lisez le conte des Sages ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

#### בתו של רבי עקיבא והנחש

לְרַבִּי עֲקִיבָא הָיְתָה בֵּת.  
אָמְרוּ לוֹ הַכֹּלְדִּים:<sup>1</sup> אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁנֹכְנֶסֶת לְבֵית הַחֶפֶה,  
מִכֵּשׁ אוֹתָהּ נָחֵשׁ, וְהִיא מֵתָה.  
הָיָה דוֹאֵג עַל הַדָּבָר הַרְבֵּה.  
אוֹתוֹ הַיּוֹם, נָטְלָה הַמַּכְבְּנָה,<sup>2</sup> נָעֲצָה אוֹתָהּ בְּסֻדָּק,  
קָרָה שְׂיִשְׁבָּה [שְׁנֹנְעָצָה] בְּעֵינֶיּוֹ שֶׁל נָחֵשׁ.  
בְּבִקְרָה, כְּשֶׁנָּטְלָה אוֹתָהּ, נִסְרָךְ וּבָא הַנָּחֵשׁ אַחֲרֶיהָ.  
אָמַר לָהּ אֲבִיהָ: מָה עָשִׂיתָ?  
אָמְרָה לוֹ: בָּעֶרְבִי בָּא עֲנִי, קָרָא בְּפִתְחִי, וְהָיוּ טְרוּדִים כָּל הָעוֹלָם בְּסַעֲדָה,  
וְאֵין שׁוֹמֵעַ לוֹ.  
קִמְתִּי, נָטְלָתִי אֶת מְנָתִי שֶׁנִּתְּתָם לִי, וְנִתְּתִיהָ לוֹ.  
אָמַר לָהּ: מִצּוֹה עָשִׂיתָ.  
יָצָא רַבִּי עֲקִיבָא וְדָרַשׁ: "וְצִדְקָה תַצִּיל מָמוֹת" (משלי י, ב).  
וְלֹא מִמִּיתָה מְשֻׁנָּה, אֲלָא מִמִּיתָה עֲצֻמָּה.

1 כלדיים — ceux qui voient (lisent) dans les étoiles (astrologues).

2 מכבנה — une broche pour épingler un vêtement ou pour les cheveux.

Dans ce conte des Sages, il est mentionné qu'après avoir entendu la prédiction des astrologues [הכלדיים], Rabbi Akiva était lourdement tourmenté "היה דואג על הדבר הרבה".

Que peut-on apprendre sur Rabbi Akiva en analysant sa réaction ? Expliquez et illustrez le lien entre la réaction de Rabbi Akiva et le message de ce conte des Sages.

**Attention : ne traitez pas de la même œuvre dans différentes réponses.**

## Nouvelle

2. אנטון צ'כוב / כינורו של רוטשילד

Expliquez le titre de cette nouvelle. Dans votre réponse, traitez de l'importance du violon dans la vie de Bronze [ברונזה], ainsi que la relation existant entre Bronze et Rothschild [רוטשילד].

3. אנטון צ'כוב / יגון

La nouvelle "יגון" présente une description de la dégradation de la relation entre les gens de la ville et Yona le cocher [יונה העגלון].

Expliquez et illustrez cette affirmation à l'aide d'exemple(s).

4. אנטון צ'כוב / יגון ou אנטון צ'כוב / כינורו של רוטשילד ou une autre nouvelle

Décrivez les difficultés auxquelles le personnage principal de la nouvelle que vous avez étudiée fait face, puis expliquez si ce personnage a réussi ou non à surmonter ces difficultés.

## Drame

5. לאה גולדברג / בעלת הארמון

Le conflit du personnage principal de cette pièce est mis en valeur au moyen des personnages secondaires Dora [דורה] et Zabrodsky [זאברודסקי].

Expliquez et illustrez cette affirmation à l'aide d'exemple(s).

6. בן-ציון תומר / ילדי הצל

L'ombre est un thème central de cette pièce.

Expliquez la signification de ce thème dans la pièce. Dans votre réponse, traitez du titre de la pièce et des deux personnages principaux de la pièce.

7. סופוקלס / אנטיגונה

Expliquez de quelle manière l'*Hybris* du héros tragique ou de l'héroïne tragique de la pièce est le moteur de l'intrigue d'"Antigone" ["אנטיגונה"].

Illustrez vos propos à l'aide d'exemple(s).

8. הנריק איבסן / בית בובות

Lisez le passage ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

קרוגסטאד: אני אדרוש את המכתב שלי בחזרה.

לינדה: לא, לא.

קרוגסטאד: כן, בוודאי; [...] אדרוש ממנו להחזיר לי את המכתב [...] אגיד לו, שזה רק משהו ביחס לפיטורים

שלי... ושאסור לו לקרוא אותו.

לינדה: לא, נילס, אל תבקש את המכתב בחזרה.

Chacun des personnages s'exprimant dans ce passage, a une position différente concernant le fait de dire la vérité.

Indiquez quelle est la position de chacun d'eux, puis indiquez la position du personnage que vous approuvez. Justifiez vos propos.

9. הנריק איבסן / אויב העם

Le titre de la pièce reflète le sujet de la pièce et caractérise certains de ses personnages principaux. Expliquez et illustrez cette affirmation à l'aide d'exemple(s). Fondez votre réponse sur l'intrigue de la pièce et sur deux de ses personnages.

10. פרידריך דירנמט / ביקור הגברת הזקנה

Répondez aux deux questions א et ב suivantes.

א. La visite de la vieille dame dévoile le vrai visage de la société de Güllen.

Expliquez et illustrez cette affirmation à l'aide d'exemple(s). Dans votre réponse, traitez de deux personnages de la pièce. (20 points)

ב. D'après vous, ce qui se passe dans la société de Güllen pourrait-il également se passer dans la société israélienne aujourd'hui ?

Expliquez et illustrez vos propos à l'aide d'exemple(s) en vous référant à l'intrigue de la pièce. (10 points)

## Monodrame

### 11. איציק ויינגרטן / לרקוד עם אבא

Répondez aux deux questions א et ב .

- א. La relation entre le père et son fils est caractérisée d'une part par la volonté du père de protéger son fils et d'autre part, par sa volonté de lui inculquer l'indépendance. Expliquez cette affirmation, puis fondez-la sur deux exemples tirés de la pièce (un exemple illustrant la volonté du père de protéger son fils et un exemple illustrant sa volonté de lui inculquer l'indépendance). (18 points)
- ב. D'après vous, à la fin de la pièce, le fils est-il une personne indépendante ou une personne dépendante de son entourage ? Expliquez et illustrez vos propos à l'aide d'exemple(s). (12 points)

### 12. נאווה סמל / אחת זקנה

Voici un passage dans lequel figurent les propos qu'adresse Hanna aux élèves de la classe. Lisez ce passage, puis répondez aux deux questions א et ב qui suivent.

התחלפו התפקידים. סוף סוף ילד יכול להגיד להוריו מה לעשות [...] מתי משהו שאל אותי אם באמת טוב לי?

- א. De quelle manière l'inversion des rôles entre parents et enfants s'exprime-t-elle dans ce monodrame ? Expliquez et illustrez vos propos à l'aide d'exemple(s). (20 points)
- ב. D'après vous, cette inversion des rôles change-t-elle à la fin du monodrame ? Expliquez et illustrez vos propos à l'aide d'exemple(s). (10 points)

## Deuxième partie – Poésie (*Piyout*, poésie médiévale, poésie hébraïque du 20<sup>ème</sup> siècle) (40 points)

Répondez à deux questions parmi les questions 13 à 19 (20 points par question; 40 points au total).

### *Piyout* [פיוט]

13. Lisez le *piyout* ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

אל נורא עליה / ר' משה אבן עזרא

אל נורא עליה. אל נורא עליה.  
המציא לנו מחילה. בשעת הנעילה:

מתי מספר קרואים. לך עין נושאים. זכר צדקת אביהם. וחדש את ימיהם.  
ומסלדים בחילה. בשעת הנעילה: כקדם ותחלה. בשעת הנעילה:

שופכים לך נפשים. מחה פשעם וכחשם. קרא נא שנת רצון. והשב שארית הצאן.  
והמציאם מחילה. בשעת הנעילה: לאהליבה ואהלה. בשעת הנעילה:

היה להם לסתרה. וחלצם ממארה. תזכו לשנים רבות. הבנים והאבות.  
וחתמם להוד ולגילה. בשעת הנעילה: בדיצה ובצהלה. בשעת הנעילה:

חון אותם ורחם. וכל לוחץ ולוחם. מיכאל שר ישראל. אליהו וגבריאל.  
עשה בהם פליה. בשעת הנעילה: בשרו נא הגאלה. בשעת הנעילה:

Quel est le but de ce *piyout* ? Expliquez vos propos, et illustrez-les en vous fondant sur deux exemples issus du *piyout*.

### Poésie médiévale [שירת ימי הביניים]

14. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez aux deux questions א et ב qui suivent.

יִדְעַתִּנִּי בְּטָרָם תִּצְרֹנִי / ר' יהודה הלוי

יִדְעַתִּנִּי בְּטָרָם תִּצְרֹנִי, / וְכָל עוֹד רוֹחֵף בִּי – תִּצְרֹנִי.  
הֵיֶשׁ לִי מַעֲמָד, אִם תִּהְדָּפְנִי, / וְאִם לִי מַהֲלָךְ, אִם תִּעֲצֹרֵנִי?  
וְמָה אֵמַר? – וּמִחֲשָׁבִי בִּידָד! / וְמָה אוֹכֵל עֲשֶׂה עַד תִּעֲזָרֵנִי?  
דְּרָשְׁתִּיךָ בְּעַת רָצוֹן – עֲנֵנִי / וְכִצְנָה רָצוֹנְךָ תִּעֲטֹרֵנִי,  
הַקִּימֵנִי לְשַׁחַר אֶת דְּבִירְךָ / וְאֶת שְׁמֶךָ לְבִירְךָ עוֹרְרֵנִי!

- א. Interprétez la comparaison figurant dans le poème, puis expliquez de quelle manière elle contribue à exprimer la foi du narrateur en D.ieu. (10 points)
- ב. Choisissez dans le poème une autre figure de style [אמצעי אומנותי] qui contribue à exprimer la foi du narrateur en D.ieu. (10 points)

15. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

רֵאָה שֶׁמֶשׁ / ר' שלמה אבן־גבירול

רֵאָה שֶׁמֶשׁ לָעַת עָרַב אֶדְמָה / כָּאֵלּוּ לְבִשָּׁה תּוֹלַע לְמַכְסָּה,  
תִּפְשֹׁט פָּאֲתֵי צִפּוֹן וְיָמִין / וְרוּחַ יָם בְּאַרְגָּמָן תִּכְסָּה,  
וְאַרְץ – עֲזִיבָה אוֹתָהּ עֶרְמָה / בְּצֵל הַלֵּילָה תִּלֵּין וְתִחְסָה,  
וְהַשְׁחַק אֲזִי קָדָר, כָּאֵלּוּ / בְּשֹׁק עַל מוֹת יְקוֹתִיאל מְכָסָה.

La description du coucher de soleil qui figure dans le poème reflète le lien entre la nature d'une part, et la vie et la mort de l'homme d'autre part.

Expliquez et illustrez cette affirmation à l'aide d'exemple(s).

## La poésie hébraïque du 20<sup>ème</sup> siècle [השירה העברית במאה ה' 20]

[ארץ-ישראל וירושלים] *Eretz Israël et Jérusalem*

16. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

גלות / בלפור חקק

|                                    |                                 |
|------------------------------------|---------------------------------|
| סבא שלי מלך עצוב.                  | סבי היו לו בגדי כהנה שקופים     |
| נולד בבגדי משי ורקמה, בגדי חמודות. | ורקמה לו אמו בדש הכתנת          |
| וכאשר גלה אל ארץ                   | התכלה פסי זהב יפים              |
| נשחתו בגדיו, נשחת הודו.            | וחקקה לו את שמו בענג            |
| רק במותו הלבישוהו תכריך כעטרת      | באותיות של כסף, אור מזקן.       |
| טלית שקבל מאביו טלית ירשה          | סבא שלי. מורד בן רפאל חקן.      |
| חקוקה תכלת אותיות של קדשה.         |                                 |
|                                    | ועלה סבי כאברהם מאור            |
| ולארץ הטלית דמיתי לראות            | מאותה ארץ על פי אותו דבור.      |
| פסי זהב יפים. אור מזקן.            | עלה עלה אל אותה אדמת מולדת      |
| סבא שלי. מורד בן רפאל חקן.         | ולא היתה                        |
|                                    | לו עוד הכתנת הנחמדת.            |
|                                    | ואבדה לו שררתו                  |
|                                    | ואבל נגה פגיו                   |
|                                    | ונשחת הכסף                      |
|                                    | ונשחט הזהב.                     |
|                                    | ובשוקים רכל סבי מכר את אוצרותיו |
|                                    | בגדים בלים, מרפלת אכזב          |
|                                    | לשונו כבדה, נביא נעזב.          |

D'après ce poème, décrivez la situation du grand-père en *Eretz Israël*, puis expliquez quelle est l'opinion du narrateur de ce poème au sujet de cette situation.

Poèmes dans l'ombre de la Shoah [שירים בצל השואה]

17. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

**טַרְקֶטוֹרִים / רוני סומק**

הַבָּנִים שֶׁל דּוֹקְטוֹר מְנוּגֵּלָה מוֹכְרִים טַרְקֶטוֹרִים      première strophe

בְּדֶרֶךְ שֶׁבִּין מִיָּנֹכָו לְשִׁטּוֹטְגֵּרֵט.

מִי שִׁיקָנָה אוֹתָם יַחֲרֹשׁ אֶת הָאֲדָמָה,

יִשְׁקָה עֵץ,

יִצְבַּע בְּאָדָם אֶת רַעֲפֵי הַבַּיִת

וּבִפְסִטִּיבֵל הַבִּירָה יֵרָאֶה אֵיךְ תִּזְמַרְתַּ הַמִּסְבָּאָה

מְצַבֶּת עַל הָרַחֲבָה כְּחִילִי בְּדִיל בְּחֵלוֹן רֶאֱוָה.

בְּמִכּוֹן הַיָּפִי שֶׁל הַהִיסְטוֹרִיָּה יוֹדְעִים לְסַרֵּק בְּלוֹרִית      seconde strophe

אֶפְלוּ בְּשַׁעֲרָה שֶׁל

מְפֻלָּצָת.

Interprétez la seconde strophe du poème, puis expliquez la position du poète envers l'Allemagne.

Le couple [זוגיות]

18. Voici le poème ב (débutant par les mots "נפרדנו כך") extrait du recueil de poèmes : "שירי אהב"ה",  
de לאה גולדברג .

Lisez-le poème, puis répondez à la question qui suit.

ב

נפרדנו כך. היטב, היטב חרה לי.  
הערפל בינינו כחומה.  
זאת הטפה שעל ידי נותרה לי  
טפת סגריר ודאי היא, לא דמעה.

לדור הזה הפכי הוא כלמה,  
הוא לא יבכה על אהבה גוססת.  
ביום הדין ובלילות החסד  
אדיש וגא הוא לא יוריד דמעה.

נפרדנו כך. הרחוב המה, המה.  
דחפני איזה הלך, ומנגד  
הערפל תלוי כהינומה.

מאין בלבי חדוה חוגגת?  
אולי, בכל זאת, זו הייתה דמעה.

Expliquez de quelle manière les descriptions de l'environnement et de la nature figurant dans le poème reflètent les sentiments de la narratrice. Illustrez vos propos au moyen de deux exemples issus du poème.

[אדם וזהות] L'homme et son identité

19. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

דברי רקע ראשוניים / ארז ביטון

אמי אמי  
מכפר השיחים הירקים בירק אחר.  
מקן הצפרים הממליבות חלב מתוק מכל מתוק,  
מערש זמירי אלף לילה ועוד לילה.

אמי אמי  
שהרחיקה רעות  
באצבעות צרדות  
בהלקאות חזה  
ובשם כל האמהות.

אבי אבי  
אשר עסק בעולמות  
אשר קדש שבתות בעראק נקי  
אשר היה בקי מאין כמוהו  
בהלכות בית כנסת.

אני אני  
שהרחקתי עצמי  
הרחק אל תוף לבי  
שכשהכל היו ימים  
הייתי משגן  
הרחק אל תוף לבי  
מסות קטנות של בן  
ביהודית  
מרוקאית.

La racine ק-ח-ר revient quatre fois dans le poème.

Expliquez deux des contextes dans lesquels cette racine apparaît, puis écrivez ce que ces deux contextes peuvent nous enseigner sur l'identité du narrateur.

**Bonne chance**

Tous droits réservés à l'État d'Israël.

Toute copie ou publication est interdite sans l'autorisation du  
ministère de l'Éducation.

**בהצלחה!**

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל  
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך